

DRIORU
KUNSTIMUUSEUM
KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM
DRIORU
KUNSTIMUUSEUM
KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM
KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM

1 [6] 2011

EESTI KUNSTIMUUSEUMI TOIMETISED

PROCEEDINGS OF THE ART MUSEUM OF ESTONIA
SCHRIFTEN DES ESTNISCHEN KUNSTMUSEUMS

Balti biidermeier. Panoraame ja lähivaatlusi
Baltic Biedermeier. Panoramas and Introspections

1 [6] 2011

EESTI KUNSTIMUUSEUMI TOIMETISED

PROCEEDINGS OF THE ART MUSEUM OF ESTONIA
SCHRIFTEN DES ESTNISCHEN KUNSTMUSEUMS

Balti biidermeier. Panoraame ja lähivaatlusi
Baltic Biedermeier. Panoramas and Introspections

 EESTI KUNSTIMUUSEUM

KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM

T A L L I N N 2 0 1 1

Esikaanel: Karl Otto Gerhard von Kügelgen. Perekond Vinni mõisas. 1835. Detail. Eesti Kunstimuuseum, Tallinn

On the cover: Karl Otto Gerhard von Kügelgen. Family in Vinni Manor. 1835. Detail. Art Museum of Estonia, Tallinn

Toimetuskolleegium / Editorial Board:

Kristiana Abele, PhD (Läti Kunstiakadeemia Kunstiajaloo Instituut, Riia / Institute of Art History of Latvian Academy of Art, Riga)

Natalja Bartels (Venemaa Kunstide Akadeemia Kunstiajaloo ja -teooria Instituut, Moskva / Research Institute of Theory and History of Arts of the Russian Academy of Arts, Moscow)

Dorothee Hellermann, PhD (Maastricht)

Sirje Helme, MA (Eesti Kunstimuuseum, Tallinn / Art Museum of Estonia, Tallinn)

Ludmilla Markina, PhD (Riiklik Tretjakovi Galerii, Moskva / State Tretyakov Gallery, Moscow)

Piotr Piotrovski, PhD (Adam Mickiewicz Ülikool, Poznan / Adam Mickiewicz University, Poznan)

Kadi Polli, MA (Eesti Kunstimuuseum – Kadrioru kunstimuuseum, Tallinn / Art Museum of Estonia – Kadriorg Art Museum, Tallinn)

Toimetajad / Editors: Anu Allikvee, PhD Tiina-Mall Kreem

Keeletoimetaja / Technical editor (Estonian text): Ene Hanson

Tõlkijad / Translators:

Kadi-Riin Haasma (saksa-eesti, inglise-eesti / German-Estonian, English-Estonian)

Urve Tõnnov, Aleksandra Murre (vene-eesti / Russian-Estonian)

Tiina Randviir (eesti-inglise / Estonian-English)

Ingliskeelse teksti toimetaja / Technical editor (English text): Neil Taylor

Saksakeelse teksti toimetaja / Technical editor (German text): Matthias Jost

Kujundus / Graphic design: Mari Kaljuste (makett/design), Tuuli Aule (küljendus/layout)

Fotod (Eesti Kunstimuuseumi kogusse kuuluvad teosed) / Photos (Works from the collection of the Art Museum of Estonia): Stanislav Stepaško

Trükk / Printed by: Tallinna Raamatutrükikoda

Eesti Kunstimuuseum / Art Museum of Estonia

Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn

Eesti / Estonia

www.ekm.ee

Täname / Acknowledgements:

EESTI KULTUURKAPITAL

© Väljaandja Eesti Kunstimuuseum – Kadrioru kunstimuuseum 2011

© Published by the Art Museum of Estonia – Kadriorg Art Museum 2011

ISSN 1736-5503

ISBN 978-9949-485-00-0

Sisukord/Contents

Saateks/*Foreword* 5

FOOKUSES • IN FOCUS

Tiina Abel (Eesti/*Estonia*)

- Balti biidermeierist mõeldes 9
- *Thinking of Baltic Biedermeier* 15

ARTIKLID • ARTICLES

Hans Ottomeyer (Saksamaa/*Germany*)

- „Oh ilus hetk, oh viibi veel!” Biidermeieri mõiste päritolu ja areng 25
- „*Verweile doch! du bist so schön!*“ Ursprung und Entwicklung des Begriffes *Biedermeier* 37

Ralph Gleis (Austria)

- Sentimentaalsuse ja realismi vahel. Viini maalikunst biidermeieri ajastul 61
- *Zwischen Sentiment und Realismus. Die Wiener Malerei im Biedermeier* 72

Kasper Monrad (Taani/*Denmark*)

- Biidermeier Kopenhaagenis 97
- *Biedermeier in Copenhagen* 107

Ludmilla Markina (Venemaa/*Russia*)

- Vene ja Saksa biidermeier. Dialoog ja võrdluskatse 127
- *Russian and German Biedermeier. Dialogue and Comparison* 135

MISTSELLID • MISCELLANIES

Ulrike Plath (Saksamaa-Eesti/*Germany-Estonia*)

- Emad, ammed ja korsetid: Balti naised biidermeieri ajal 153
- *Mütter, Ammen und Korsetts: Frauen im baltischen Biedermeier* 169

Jouni Kuurne (Soome/Finland)	
• Mathilda Rotkirch – naiskunstnik 19. sajandi alguse Soomes	195
• <i>Mathilda Rotkirch – a Woman as an Artist in Finland at the Beginning of the 19th Century</i>	201
Anne Untera (Eesti/Estonia)	
• Franz Burchard Dörbecki karikatuurid – Eesti ja Saksamaa biidermeierkunsti ühispeatükk	217
• <i>Franz Burchard Dörbeck's Caricatures – a Joint Chapter in the History of Estonian and German Biedermeier Art</i>	225
Kadi Polli (Eesti/Estonia)	
• Kaks maastikuvaadet Karl Otto Gerhard von Kügelgenilt: romantismi kaja biidermeierlikus sarmis	239
• <i>Two Landscape Views by Karl Otto Gerhard von Kügelgen: Echo of Romanticism in Biedermeier Charm</i>	244
Liina Lukas (Eesti/Estonia)	
• Eesti folkloor baltisaksa luules	253
• <i>Estonian Folklore in Baltic-German Poetry</i>	259
Autorid/Authors	266

Saateks

„Eesti Kunstimuuseumi toimetised” on konverentsiettekannete kogumikust välja kasvanud ajakiri, mis avaldab meie muuseumi kogusid ja näitusi puudutavaid nii kodu- kui ka välismaa teadlaste originaaluurimusi.

Ajakirjal on rahvusvaheline kolleegium, kuhu kuuluvad tunnustatud kunstiteadlased Lätist, Soomest ja Venemaalt, samuti Saksamaalt ja Poolast. Uus on ka „Eesti Kunstimuuseumi toimetiste” struktuur: rubriik „Fookuses” juhatab sisse järgnevate artiklite ja mistsellide teema ning määrab geograafilised ja ajalised piirid, rubriigis „Artiklid” leiavad avaldamist pikemad ja üldistavad käsitlused, „Mistsellides” lühemad juhtumiuuringud. Korralikult illustreeritud ajakiri on tervikuna mitmekeelne (eesti ja inglise/saksa).

Ajakirja väljaandmise eesmärk on avada senisest enam nii Eesti Kunstimuuseumi rikkalikke kogusid kui ka kunsti-, kultuuri- ja ajalooallikaid; kasvatada omamaise ja rahvusvahelise uurimis- ja koostöö kaudu muuseumi kogude väärtust nii mentaalsel kui ka materiaalsel tasandil; aidata tihendada Eesti kunstiteadlaste ja restauraatorite koostööd rahvusvahelisel areenil töötavate tippspetsialistidega ja tuua seeläbi Eestisse pidevalt kõige uuemat *know-how*'d. Kaasates Eesti kunstiteadusesse Euroopa kunstimuuseumide ekspertide ja kogude teavet, pakub väljaanne loodetavasti olulist täiendust nii Eesti Kunstiteadlaste Ühingu väljaandele „Kunstiteaduslikke Uurimusi” kui ka Tartu Ülikooli väljaandele „Baltic Journal of Art History”. Vähem tähtis pole tulevikku vaatava Eesti Kunstimuuseumi jaoks idee kasvatada ajakirja abil muuseumi tänastele kuraatoritele ja koguhoidjatele väärilist järelkasvu.

Tiina-Mall Kreem

Kadrioru kunstimuuseumi kuraator, väljaande toimetaja

Foreword

The journal *Proceedings of the Art Museum of Estonia* grew out of a collection of conference papers, and publishes both domestic and foreign research about the museum collections and exhibitions.

The journal has an international board of renowned art historians from Finland, Germany, Latvia, Poland and Russia. The structure of the *Proceedings* is new as well: the section *In Focus* determines the topic of the articles and miscellanies, their geographic and temporal borders; the section *Articles* consists of longer and more general papers; *Miscellanies* presents shorter case studies. The illustrated journal is trilingual (Estonian and English/German).

The aim of the journal is:

- 1) to make the abundant collections of the Art Museum of Estonia, as well as our art, cultural and historical sources more easily available;
- 2) to increase the value of the museum collections through domestic and foreign research and cooperation on an intellectual and a material level;
- 3) to encourage closer cooperation between Estonian art historians and restorers with the best international experts, which would constantly bring the most modern know-how to Estonia.

By including information from experts in European art museums and collections in Estonian art history, the publication hopefully supplements to the *Studies on Art and Architecture* issued by the Estonian Society of Art Historians, and to the *Baltic Journal of Art History* published by the University of Tartu. The Art Museum of Estonia, looking ahead into the future, also appreciates the idea that the journal helps to cultivate the next generation of curators and keepers of museum collections.

Tiina-Mall Kreem

Curator at the Kadriorg Art Museum, editor of the publication

Autorid Authors

Tiina Abel (1951) on lõpetanud kunstiajaloolasena Tartu Ülikooli. 1976. aastast on ta töötanud Eesti Kunstimuuseumis, kus ta on olnud teadur, maaliosakonna juhataja, teadusdirektor ning alates 2006. aastast Kumu kunstimuuseumi programmijuht ja kuraator.

Tiina Abeli kunstiteaduslik uurimistö on keskendunud 19.–20. sajandi I poole kunstiajaloole. Ta on kureerinud rohkem kui 60 Eesti ja väliskunsti näitust ning kirjutanud ja toimetanud üle saja artikli, kataloogi, raamatu ja saateteksti, nt. „Väikese Kõleri sõnastiku” (2001) ning kataloogid „Eesti kunst. 101 teost Eesti Kunstimuuseumi kogudest” (2004), „Kunstnik ja tema kodu. C. T. von Neffi kunstikogu Piira ja Muuga mõisast” (2004), „Eesti kunstnikud Saksamaal” (2009) jpt. Ta oli „Eesti kunsti ajaloo” 5. köite (2011) üks põhiautor. Tiina Abel on ka mitme Baltimaade kunstiajaloo teema, nt. Balti biidermeieri uurimise pioneer. Ta on pidanud loenguid Eesti Kunstiakadeemias.

1998. aastal pälvis Tiina Abel Eesti Kunstiteadlaste Ühingu ning 2006. aastal Eesti Kultuurikapitali kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali aastapreemia, teda on tunnustatud ka Belgia Leopold II ordeniga. Ta on Eesti Kunstiakadeemia Kunstiteaduse Instituudi ja vabade kunstide teaduskonna magistrinõukogu ning ajakirja *Estonian Art* toimetuskolleegiumi liige.

Tiina Abel (1951) graduated as an art historian from the University of Tartu. She has been working at the Art Museum of Estonia since 1976, as a researcher, head of the painting department, academic director and since 2006 as a programme manager and curator at Kumu Art Museum.

Tiina Abel's research has focused on art history of the 19th and first half of the 20th century. She has been the curator of over sixty exhibitions of Estonian and foreign art and written and edited over one hundred articles, catalogues, books and introductions, e.g. *Väikese Kõleri sõnastik* (Small Köler Vocabulary, 2001) and catalogues *Eesti kunst. 101 teost Eesti Kunstimuuseumi kogudest* (Estonian Art: 101 Works from the Collections of the Art Museum of Estonia, 2004); *Kunstnik ja tema kodu. C. T. von Neffi kunstikogu Piira ja Muuga mõisast* (The Artist and His Home: C. T. von Neff's Art Collection at Piira and Muuga Manors, 2004); *Eesti kunstnikud Saksamaal* (Estonian Artists in Germany, 2009) etc. She was one of the principal authors of the 5th volume of *Eesti kunsti ajalugu* (History of Estonian Art, 2011). Tiina Abel has also pioneered the research on several topics in the Baltic art history, e.g. Baltic Biedermeier. She has delivered lectures at the Estonian Academy of Arts.

In 1998 Tiina Abel received the award of the Estonian Society of Art Historians and in 2006 the annual award of the Estonian Cultural Endowment's Fine and Applied Art Foundation; she also received the Order of Leopold II of Belgium. She is a member of the Institute of Art History and the MA Council of the Liberal Arts Department, and a member of the editorial board of the magazine *Estonian Art*.

PhD Ralph Gleis (1973) on õppinud Münsteri, Kölni ja Bologna ülikoolis kunstiajalugu, ajalugu ja sotsioloogiat. 2008. aastal kaitses ta Kölni Ülikoolis doktoriväitekirja. Ta on töötanud Kölni, Münsteri, Berliini, Antwerpeni ja Bonni muuseumides ja galeriides. 2009. aastast töötab ta Viini Muuseumis kunstinäituste kuraatorina ning on olnud näituse „Malerei des Biedermeier“ („Biidermeiermaal“) üks koostajaid.

Ralph Gleisi uurimistöö teemaks on ajaloomaali muutumine ning historitsismi ja modernismi vastastikune mõju Euroopa kunstikoolkondades. Temalt on ilmunud mitu raamatut, sh. „Anton Romako (1832–1889). Die Entstehung des modernen Historienbildes“ („Anton Romako (1832–1889). Moodsa ajaloopildi teke“, 2010).

PhD Ralph Gleis (1973) studied art history, history and sociology at Münster, Cologne and Bologna universities. In 2008 he received his PhD at Cologne University. He has worked in museums and galleries in Cologne, Münster, Berlin, Antwerp and Bonn. Since 2009 he has been a curator of art exhibitions at the Vienna Museum and was one of the compilers of the exhibition *Malerei des Biedermeier* (Biedermeier Painting).

The topic of Ralph Gleis's research is the changing historical painting and the mutual impact of historicism and modernism in European schools of art. He has published several books, including *Anton Romako (1832–1889). Die Entstehung des modernen Historienbildes* (Anton Romako (1832–1889). The Emergence of a Modern Picture of History, 2010).

MA Jouni Kuurne (1963) on õppinud Helsingi Ülikoolis kunstiajalugu ning kaitsnud 1991. aastal samas magistriväitekirja. Ta on töötanud Soome Muinsuskaitseametis ning 1987. aastast Soome Rahvusmuuseumis koguhoidjana, sh. graafika ja joonistuste osakonnas, praegu on ta ajalooliste kogude hoidja. Ta on uurinud Soome 19. sajandi kunsti ning avaldanud hulgaliselt teadusartikleid mitmesugustel teemadel.

Jouni Kuurnelt on ilmunud mitu raamatut Soome varasemast portreemaalist, viimasena „Gustav Mauritz Armfelti pärand. G. M. Armfeltile kuulunud esemed Soome Rahvusmuuseumi kogudes“ („Gustaf Mauritz Armfeltin perintö: G. M. Armfeltille kuuluneet esineet Suomen Kansallismuseon kokoelmissa“, 2008). Esiletõstmist väärrib tema monograafia Soome 18.–19. sajandi naiskunstnikust Mathilda Rotkirchist.

MA Jouni Kuurne (1963) studied art history at the University of Helsinki and received his MA in 1991. He has worked at the Finnish National Board of Antiquities and, since 1987, at the National Museum of Finland as keeper of collections, including graphic art and drawings; he is currently the keeper of historical collections. Kuurne has researched the 19th century Finnish art and published numerous articles on different topics.

Jouni Kuurne has published several books on early Finnish portrait painting, most recently *Gustaf Mauritz Armfeltin perintö: G. M. Armfeltille kuuluneet esineet Suomen Kansallis-*

museon kokoelmassa (Gustav Mauritz Armfelt's Legacy: Items belonging to G. M. Armfelt in the Collections of the Finnish National Museum, 2008). He also wrote a monograph about the 18th–19th century Finnish woman artist Mathilda Rotkirch.

PhD Liina Lukas (1970) on õppinud Tartu Ülikoolis võrdlevat kirjandusteadust ning kaitsnud samas 2006. aastal doktoriväitekirja. Ta töötab Tartu Ülikooli dotsendina ning Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse vanemteadurina. Tema teaduslikud huvid on seotud baltisaksa kirjakultuuri ajaloo, Eesti vanema kirjandusega ning naise osaga Eesti kirjandus- ja kultuuriloos.

Tema sulest on ilmunud kümneid teadusartikleid, nt. „Etnische Ortssagenmotive in deutschbaltischen Balladen” („Eesti kohamuistendite motiivid baltisaksa ballaadides”, *Interlitteraria*, 2009, 14), „Saksa kirjandus Noor-Eesti ajal” (Methis. *Studia humaniora Estonica*, 2008, 1–2), „Baltic-German literature and Estonian literary Studies” („Baltisaksa kirjandus ja Eesti kirjandusuurimus”) raamatus „Common Roots of the Latvian and Estonian Literary Languages” (2008) jpt.

PhD Liina Lukas (1970) studied comparative literature at the University of Tartu and received there her PhD in 2006. She is currently a lecturer at Tartu University and senior researcher at the Under and Tuglas Literature Centre. Her academic interests focus on the history of Baltic-German literary culture, older Estonian literature and the woman's role in the history of Estonian literature and culture.

She has published dozens of research articles, e.g. *Etnische Ortssagenmotive in deutschbaltischen Balladen* (Motifs of Estonian Place Myths in Baltic-German Ballads), in: *Interlitteraria*, 2009, 14; *German Literature during Young-Estonia Movement*, in: Methis. *Studia humaniora Estonica*, 2008, 1–2; *Baltic-German literature and Estonian Literary Studies* in the book *Common Roots of the Latvian and Estonian Literary Languages* (2008) and others.

PhD Ludmilla Markina (1951) on õppinud kunstiajalugu Moskvast ning kaitsnud Venemaa Kunstide Akadeemia Kunstiteooria ja -ajaloo Teaduslikus Instituudis 2002. aastal doktoriväitekirja.

Ta on Riikliku Tretjakovi Galerii 18. sajandi – 19. sajandi esimese poole maali osakonna juhataja ning Ilja Glazunovi nimelise Venemaa Maali-, Skulptuuri- ja Arhitektuuriakadeemia professor. Tema uurimistöö põhiteema on Vene 18. sajandi – 19. sajandi esimese poole kunsti ajalugu.

Ludmilla Markina on kirjutanud mitu kunstnikumonograafiat, nt. „Немецкий портретист Георг Христоф Гроот и иностранные художники в России середины XVIII века” („Saksa portretist Georg Christoph Grooth ning 18. sajandi keskel Venemaal töötanud väliskunstnikud”, 1999) ja „Живописец Федор Моллер” („Maalikunstnik Otto Friedrich von Moeller”, 2002). Ta on ka ligi saja viiekümne näitusekataloogi, teadusartikli ja retsensiooni autor.

Ljudmila Markina on Vene Föderatsiooni teeneline kultuuritegelane.

PhD Ludmilla Markina (1951) studied art history in Moscow and received her PhD in 2002 at the Research Institute of Theory and History of Fine Arts at the Russian Academy of Arts. She is head of the department of the 18th century and first half of the 19th century paint-

ing at the State Tretyakov Gallery, and professor at the Ilya Glazunov Academy of Painting, Sculpture and Architecture. The main topic of her research is the history of Russian art in the 18th and first half of the 19th century.

Ludmilla Markina has written several monographs, e.g. *Немецкий портретист Георг Христоф Гроот и иностранные художники в России середины XVIII века* (German Portraitist Georg Christoph Grooth and Foreign Artists Working in Russia in the mid-18th Century, 1999) and *Живописец Федор Моллер* (Painter Otto Friedrich von Moeller, 2002). She is also the author of about one hundred and fifty exhibition catalogues, articles and reviews.

Ludmilla Markina has the award of a merited cultural figure of the Russian Federation.

PhD Kasper Monrad (1952) on õppinud kunstiajalugu Kopenhaageni Ülikoolis ning kaitsnud samas 1989. aastal doktoriväitekirja. Ta on töötanud Kopenhaagenis Riikliku Kunsti- muuseumi kuraatori, juhtivateaduri ja peakuraatorina ning kureerinud mitmeid näitusi Taani Rahvusgaleriis ja välismaal. Tema uurimistöö põhiteema on Taani kunst 19. sajandi I poolel. Kasper Monradi on sulest on ilmunud mitu kunstiteaduslikku uurimust, nt. „The Golden Age of Danish Painting” („Taani maalikunsti kuldaeg”, 1993), ning ta on raamatu „C. W. Eckersberg – dansk malerkunsts fader” („C. W. Eckersberg – Taani maalikunsti isa”, 2005) üks autoreid.

PhD Kasper Monrad (1952) studied art history at Copenhagen University and received there his PhD in 1989. He has worked as a curator, senior researcher and chief curator at the Copenhagen State Museum of Art, and has curated several exhibitions at the Danish National Gallery and abroad. The main topic of his research is Danish art in the first half of the 19th century.

Kasper Monrad has published several art history researches, e.g. *The Golden Age of Danish Painting* (1993), and is one of the authors of *C. W. Eckersberg – dansk malerkunsts fader* (C. W. Eckersberg – Father of Danish Painting, 2005).

PhD Hans Ottomeyer (1946) on õppinud Freiburgi, Berliini, Pariisi (Sorbonne'i) ja Müncheni ülikoolis arheoloogiat ning kirjandus-, kunsti- ja õigusteadust ning kaitsnud 1976. aastal Müncheni Ülikoolis doktoriväitekirja. Ta on olnud Müncheni Linnamuuseumi asedirektor, Kasseli Riigimuseumide direktor ning Saksa Ajaloo Muuseumi peadirektor.

Ottomeyeri uurimistöö põhiteemadeks on aastate 1700–1930 arhitektuuri- ja stiiliajalugu, ruumikujunduse ajalugu ning Euroopa kujutava kunsti poliitiline ikonograafia. Tema sulest on ilmunud hulk olulisi mööbliajalooalaseid uurimusi, katalooge ja albumeid, nt. „Zopf- und Biedermeiermöbel. Katalog der Möbelsammlung des Münchner Stadtmuseums” („Zopf- ja biidermeiermöbel. Müncheni Linnamuuseumi mööblikogu kataloog”, 1991), „Biedermeier. Die Erfindung der Einfachheit” („Biidermeier. Liitsuse leiutamine”, 2006, koos K. A. Schröderi jt.).

Hans Ottomeyer on Berliini Humboldti Ülikooli auprofessor ja Prantsuse Vabariigi *Ordre des Arts et des Lettres*'i kavaler.

PhD Hans Ottomeyer (1946) studied archaeology, literature, art history and law at universities in Freiburg, Berlin, Paris (Sorbonne) and Munich. In 1976 he received his PhD at the

University of Munich. He has been deputy director of the Munich City Museum, director of the Kassel State Museums and director-general of the German History Museum in Berlin.

The main topics of Ottomeyer's research include the history of architecture and style between 1700 and 1930, the history of interior design and the political iconography of European figurative art. He has published numerous articles about the history of furniture, catalogues and albums, e.g. *Zopf- und Biedermeiermöbel. Katalog der Möbelsammlung des Münchner Stadtmuseums* (Zopf and Biedermeier Furniture. Catalogue of the Furniture Collection of the Munich City Museum, 1991), *Biedermeier. Die Erfindung der Einfachheit* (Biedermeier. Inventing Simplicity, 2006, together with Klaus Schröder et al.).

Hans Ottomeyer is honorary professor at the Humboldt University in Berlin and has received the French Order of Arts and Letters.

PhD Ulrike Plath (1972) on õppinud Hamburgi ja Tartu ülikoolis keskaja ja Ida-Euroopa ajalugu, folkloristikat ja fennougristikat ning olnud Greifswaldi ülikooli doktorikooli stipendiaat. Ta on õpetanud Hamburgi Ülikoolis ja töötanud Mainzis Euroopa Ajaloo Instituudi teadurina. 2006. aastal kaitses ta Mainzi Ülikoolis doktoriväitekirja.

2007. aastast on Plath Tallinna Ülikooli Baltika stipendiaat ning töötab 2008. aastast Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses vanemteadurina. Tema sulest on ilmunud mitu teadusartiklit, nt. „Kadunud kuldne kese: kuus pilti Eesti ajaloost rahvusüleses kollaažis” (Vikerkaar, 2007, 7–8), „Nichts Neues im wilden Osten?: die baltischen Provinzen Russlands im Blick deutscher Reisender und Migranten um 1800” („Mitte midagi uut metsikus Idas?: Venemaa Balti provintsid 1800. aasta paiku saksa reisimeeste ja sisserännanute silme läbi”, 2004), „„Stille im Haus”: Hausvater, Verwalter und transkulturelle Gesellung in der baltischen ökonomischen Literatur zwischen 1750 und 1850” („„Vaikus majas”: majaisand, valitseja ja kultuuride vaheline lõimumine balti majandusalases kirjanduses 1750–1850”). Ta on raamatu „Esten und Deutsche in den baltischen Provinzen Russlands” („Eestlased ja sakslased Venemaa balti provintsid”, 2011) autor.

PhD Ulrike Plath (1972) studied medieval and East-European history, folklore and Finno-Ugric languages at universities in Hamburg, Tartu, Greifswald and Mainz. She has been a lecturer at Hamburg University and has worked in Mainz at the Institute of European History. In 2006 she received her PhD at Mainz University.

Since 2007, Plath has been a Baltika scholar at the Tallinn University and works at the Under and Tuglas Literature Centre. She has published various research papers, e.g. *The lost golden center: six pictures from Estonian history in collage beyond nations* (Vikerkaar, 2007, 7–8), *Nichts Neues im wilden Osten?: die baltischen Provinzen Russlands im Blick deutscher Reisender und Migranten um 1800* (Nothing New in the Wild East?: The Russian Baltic provinces around 1800 through the Eyes of German Travellers and Immigrants, 2004), „*Stille im Haus*”: *Hausvater, Verwalter und transkulturelle Gesellung in der baltischen ökonomischen Literatur zwischen 1750 und 1850* (Quiet in the House: Master of the House, Steward and Transcultural Journeymen in Baltic Economic Literature between 1750 and 1850). She is the authors of books, such as *Esten und Deutsche in den baltischen Provinzen Russlands* (Estonians and Germans in the Russian Baltic Provinces, 2009) and *Die Welt erfahren: Reisen als kulturelle Begegnung von 1780 bis heute*

(Experiencing the World: Travel as a Cultural Bond from 1780 until the Present Day).

MA Kadi Polli (1973) on õppinud kunstiajalugu Tartu Ülikoolis, Kieli Christian Alberti Ülikoolis ja Eesti Kunstiakadeemias ning kaitsnud viimase juures 2002. aastal magistri-väitekirja. Ta on töötanud Eesti Kunstimuuseumi Mikkelimuuseumi ja Kadrioru kunstimuuseumi maalikogu kuraatorina, 2002. aastast mõlema muuseumi direktorina. Tema peamine uurimisvaldkond on Lääne-Euroopa kunsti mõjud Baltimaade kunstielu arengule 18.–19. sajandil. Ta on kureerinud Eestis rahvusvahelisi Euroopa vanema kunsti näitusi, nt. „Šveitsi muusa. Angelika Kauffmann 1741–1807” (2004) ja „Igatsedes mägesid. Šveitsi maastikud Balti kunstis” (2008), avaldanud teadusartikleid ning olnud mitme kataloogi ja kogumiku, nt. kogumike „Alma Mater Tartuensis. Tartu Ülikool ja tema arhitekt Johann Wilhelm Krause” (2003) ja „Kadriori. Lossi lugu” (2010) kaasautor.

Kadi Polli on Eesti Kunstiteadlaste Ühingu juhatuse liige.

MA Kadi Polli (1973) studied art history at the University of Tartu, at Kiel Christian Albert University and at the Estonian Academy of Arts. She received her MA in 2002. She has worked as a curator at the Mikkel Museum and of the painting collection at Kadrioru Art Museum. Since 2002 she has been the director of both museums. Her main research field is the impact of Western European art on the development of Baltic art-life in the 18th–19th century. She has curated international exhibitions in Estonia about earlier European art, e.g. *Šveitsi muusa. Angelika Kauffmann 1741–1807* (The Swiss Muse. Angelika Kauffmann 1741–1807, 2004) and *Igatsedes mägesid. Šveitsi maastikud Balti kunstis* (Dreaming about Mountains. Swiss Landscapes in Baltic Art. 2008). She has published research articles and co-authored various catalogues and collections, e.g. *Alma Mater Tartuensis. Tartu Ülikool ja tema arhitekt Johann Wilhelm Krause* (Alma Mater Tartuensis. University of Tartu and its Architect Johann Wilhelm Krause, 2003) and *Kadrioru. Lossi lugu* (Kadrioru. Palace's Story, 2010).

Kadi Polli is a board member of the Society of Estonian Art Historians.

MA Anne Untera (1951) on lõpetanud 1979 Tartu Ülikooli ajaloolasena, olles spetsialiseerunud kunstiajaloole. 2002 kaitses ta Tallinna Ülikoolis magistriväitekirja. Oma uurimistöös on ta keskendunud Eesti 18.–19. sajandi kunstile ja kunstikogudele ning nüüdisgraafikale.

Anne Untera on töötanud Eesti Kunstimuuseumis teadurina, Adamson-Ericu muuseumi juhatajana ja graafikakogu juhatajana. Ta on kureerinud näitusi, osalenud Eestis ja Saksamaal toimunud teaduskonverentsidel ning koostanud näitusekatalooge ja artiklikogumikke, nt. „Baltisaksa portreekunst Eestis 1750–1900” (2002, saksa keeles 2003) ja „Maarjamaa rokokoo: Gottlieb Welté” (2007). Viimase eest pälvis ta 2008 Eesti Kunstiteadlaste Ühingu aastapremia. Anne Untera on Baltisaksa Kultuuri Selts Eestis esimees.

MA Anne Untera (1951) graduated from the University of Tartu as a historian in 1979, specialising in art history. In 2002 she received her MA at Tallinn University. Her research focuses on Estonian art of the 18th–19th century, Estonia's art collections and contemporary graphic art. Anne Untera has worked as a researcher at the Art Museum of Estonia, as director of the Adamson-Eric Museum and head of the graphic art collection. She has curated exhibitions,

participated in conferences in Estonia and Germany and compiled exhibition catalogues and collections of articles, e.g. *Baltisaksa portreekunst Eestis 1750–1900* (Baltic-German Portraiture in Estonia 1750–1900, 2002, translated into German 2003) and *Maarjamaa rokokoo: Gottlieb Welté* (Rococo in Estonia: Gottlieb Welté, 2007). For the latter, she received the annual award of the Society of Estonian Art Historians in 2008. Anne Untera is chairman of the Society of Baltic-German Culture in Estonia.

Eesti Kunstimuseumi ilmunud toimetised **Proceedings published by the Art Museum of Estonia**

Eesti Kunstimuseumi toimetised nr. 1. Meistriteoste lummus. Koopia 19. sajandil. Kadrioru kunstimuseum. Kevadkonverents 2006. Tallinn: Eesti Kunstimuseum, 2007 = Schriften des Estnischen Kunstmuseums Bd. 1. Im Bann der Meisterwerke. Die Kopie im 19. Jahrhundert. Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrestagung 2006. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2007

Eesti Kunstimuseumi toimetised nr. 2. Vene valitsejate portreed. Kadrioru kunstimuseum. Kevadkonverents 2007. Tallinn: Eesti Kunstimuseum, 2008 = Proceedings of the Art Museum of Estonia Vol 2. Portraits of Russian Tsars. Kadriorg Art Museum. Spring Conference 2007. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008

Eesti Kunstimuseumi toimetised nr. 3. Ühest sajandist teise. Kristjan ja Paul Raud. Kumu kunstimuseum. Sügiskonverents 2006. Tallinn: Eesti Kunstimuseum, 2008 = Proceedings of the Art Museum of Estonia Vol 3. From One Century to the Next. Kristjan and Paul Raud. Kumu Art Museum. Autumn Conference 2006. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2008

Eesti Kunstimuseumi toimetised nr. 4. Erinevad modernismid, erinevad avangardid. Kesk- ja Ida-Euroopa kunstiprobleemid pärast Teist maailmasõda. Kumu kunstimuseum. Sügiskonverents 2007. Tallinn: Eesti Kunstimuseum, 2009 = Proceedings of the Art Museum of Estonia Vol 4. Different Modernisms, Different Avant-Gardes. Problems in Central and Eastern European Art after World War II. Kumu Art Museum. Autumn Conference 2007. Tallinn: Art Museum of Estonia, 2009

Eesti Kunstimuseumi toimetised nr. 5. Šveitsi maastikud Balti valgustusaja kunstis. Kadrioru kunstimuseum. Kevadkonverents 2008. Tallinn: Eesti Kunstimuseum, 2009 = Schriften des Estnischen Kunstmuseums Vol 5. Schweizer Landschaften in der baltischen Kunst. Kunstmuseum Kadriorg. Frühjahrestagung 2008. Tallinn: Estnisches Kunstmuseum, 2009